

stod det for mig saaledes, at, naar disse Bekostninger vare gjorte, saa vare om en 5, 6, 7, 8 Aar Opfindelserne paa disse Punkter gaaede endnu videre frem, og saa stode vi lige saa langt tilbage som i dette Dieblif. Svad jeg nu mener, at baade dette Thing og det andet Thing, hele Lovgivningsmagten, den høie Regjering, baade den nuværende og den kommende, bør se at rette sit Blik paa paa Lovgivningsvæsenets Omraade, er tre Punkter, som jeg vil nævne. Det ene ligger nær for og er nys blevet omtalt, og det er navnlig dette Punkt, som — ja, jeg vil ikke gjerne bruge Udtrykket: „jeg gjerne vil tillivs“, det er maaske for stærkt, men som — vi maa se at komme bort fra saa snart som muligt. Vi skulle søge at komme Spiritusven tillivs for ogsaa ad den Vej at fremme sødelige Formaal. Det Andet er, at vi maa se at komme bort fra disse store militære Udrustninger; vi bør søge at komme til at gaa i en rent modiat Retning og nærme os saa meget Uvæbningstanken som muligt. Mine Bemærkninger om det tredje Punkt vil jeg rette til den ærede Kultusminister; naar nemlig Grundlovens § 75 har tilfagt os en endelig Ordning engang, naar det kunde lykkes, af vor firkelige Forfatning, var det meget ønskeligt for Kristenlivets Fremvæxt i dette Land, at vi da ogsaa naaede dertil. Lad mig da sige, at jeg i det Hele taget tror, at, dersom den evangelisk-lutheriske Kirke virkelig er den danske Folkekirke, som det staar i Grundloven, dersom det virkelig er saaledes, at man kan sige, at Folket er kristelig vakt, saa vil der ingen Fare være for at ophæve Statskirken, ikke den mindste Fare. Jeg tror, det religiøse Liv vil blive fremmet langt bedre, naar vi ikke beholde Statskirken. Jeg er selv Medlem af Folkekirken, men jeg er ikke blind for, hvilke forfærdelige sørgelige Tilstande der findes indenfor Statskirken, og derfor tror jeg, at vi langt bedre virke for en Fremvæxt i det kristelige Liv, hvis en saadan Ophævelse sker. Det er ganske vist Fremtidsbetragtninger, men jeg vil bede den ærede Kultusminister tænke over dem. Jeg tilsigter hverken Personligheder overfor Præster eller Militære, tværtimod! jeg kan være med til at bevilge disse Mænd, disse Statens Mænd, fuldt ud deres Lønninger, saa længe de leve, og jeg er overbevist om, at Præsterne, navnlig de, der virkelig interessere dem for det kristelige Livs Fremvæxt, ville arbejde ligesaa flittig som nu. Skjøndt jeg kunde gaa med til den Slags Foranstaltninger, som jeg har nævnt, saa vilde jeg dog langt fra være karrig, f. Ex. overfor vore Militære. Jeg skulde gjerne gaa med til at bevilge baade Lønninger og Pensioner til dem, der staa i Tjenesten og derved have deres borgerlige Erhverv. Det var de 3

Punkter, som jeg skulde tillade mig at nævne, og som jeg gjerne ønskede med Liden, ja endogsaa i en nær Fremtid, maatte komme til en Ordning. Ved Siden af Fremskridtet ad disse Reformers Vej, som jeg med eet Ord skal benævne sødelige Reformers, staar betydelige Tilflugt paa mange Millioner til den virkelige Folkeoplysningens Fremme ude i Landet. Naar vi tænke paa, at vi her i Landet bevilge ca. 20 Mill. — ja med Pensjonsvæsen og Alt bliver det endnu Mere — paa det militære Budget, er det, som vi offre paa Oplysningsvæsenet, virkelig altfor karrigt. Jeg kan ikke forstaa reitere, end at Folkeoplysningen maa være Nr. 1, og dersom den er det, hvad vi dog vel sikkerlig maa sige, saa maa vi offre ganske anderledes dertil. Se vi hen til Almueskolerne ude paa Landet, ja vi kunne vel ogsaa gaa til Byerne — men dem har jeg nu ikke saa stort Kjendskab til — og se, hvorledes en Lærer kan sidde med 60—70, ja endogsaa med 100 Børn i en Skole, er dette saa ikke for Meget at forlange af ham, at han med sine Kræfter, selv om han er i Besiddelse af den største Thærdighed og Dygtighed, skal kunne bringe det vidt. Det er sandelig, mine Herrere, paa Lide, at vi dygtiggjøre den Slægt, der skal tage Arven op efter os! Og endelig har jeg allerede som det tredje Punkt nævnt, at vi skulle gaa til langt større Bevillinger paa Omraader, hvorved det materielle Belvære kan fremmes, thi dette hænger nøie sammen med det Andet. Der skal absolut materielt Belvære til, for at det aandelige Liv kan trives og freimvoxe. Det var disse Fremtidsbetragtninger, som jeg i ganske korte Træk har fremstillet, hvilke jeg vil bede ikke alene de høitæredede Ministre, men ogsaa det høie Thing om at tænke over. Til Slutning maa jeg gjentage, hvad jeg sagde før. Naar vi gaa den Vej, at det endelige Resultat af den Sag, her foreligger, kan blive det, som saa klart og bestemt blev udtalt af det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Krieger), hvorfor skulde vi saa ikke lykkeligvis vort Folk og vort Land med at faae en Finantslov vedtagen inden den 1ste April? Hvorfor skulle vi atter leve paa midlertidige Finantslove? Dem have vi desværre fjort længe nok paa. Lad os faae en ordentlig Finantslov ud til den 1ste April, og lad saa Rigsdagssamlingen blive sluttet, hvis ikke andre paatrængende Sager skulle gjøre dens Vedbliven nødvendig. Lad saa Medlemmerne komme hjem til deres borgerlige Gjerning, og lad os atter paabegynde Rigsdagssamlingen til den Tid, Grundloven paabyder. Jeg skal naturligvis indrømme, at en Udsættelse kan have været en nødvendig Følge af de lange Samlinger, som have truffet ud til Høst. Jeg skal ikke benegte, at det kan have været nødvendigt for Regjeringen at ud-